

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

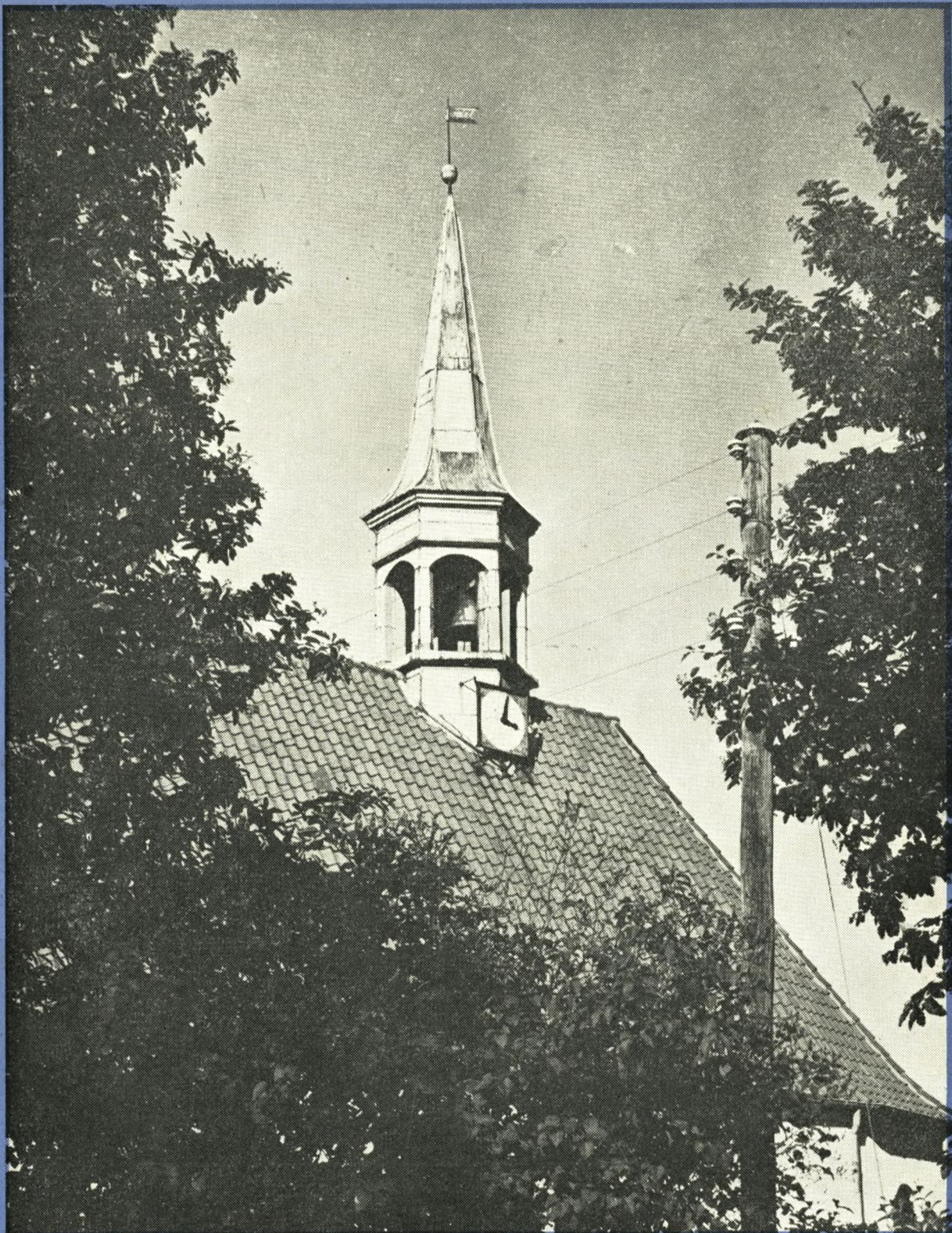
Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 9 . SEPTEMBER 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

HERMAN LOCHTSTRØMPEFABRIK
EGTVED**EGTVED BIO**
Tlf. 275**GILLELEJE
BETONVAREFABRIK****EJNAR LARSEN**
Tømrermester
Telf. 263 Gilleleje**AKSEL BRAUNER**
Glostrup Optik
Hovedvejen 83**KAI BOHSE**
Farve- og tapethandel
Hovedvejen 125 Tlf. 96 18 25**I. THEILGAARD A/S**
Glostrup**ORANA KONSERVES A/S**
Vibeholmsvej 26 - Glostrup**FABRIKEN „BØJCO“**
Vibeholmsvej 17—19
Glostrup**HEDEHUSENE
BRUGSFORENING**
Telefon 8**CAI CHRISTENSEN**
Glarimester
Ringstedgade 17 Roskilde**SPARE- OG LAANEKASSEN
FOR KRONBORG VESTRE BIRK**
Helsingø**SCHMIDT'S KONDITORI**
Helsingø Tlf. 49**KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND**

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 10—15).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:Formand: Konsul, advokat Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Kasernen, Fredericia.Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.

Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Seminarieforstander, cand. mag. Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen, Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa, Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8, Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft, de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby, Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9, Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhusstræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade 18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch, Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø.

Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Den lille idylliske kirke i Gilleleje har været skueplads for rystende begivenheder under jødeforfølgelserne i Danmark i 1943. 90 danske jøder havde søgt tilflugt her, mens en gestaporazzia stod på nede ved havnen. De blev alle røbet og ført til Theresienstadt. Læs nærmere side 135 og 137.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10–15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30–18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri, Ringsted.

INDHOLD:

Side

Da jødepogromerne skyllede ind over Danmark	135
Et telegram — 7000 hjemløse	137
Politiets gribende tak	143
Dagbogsblade	145
Erstatningskravet	147
Bernadotte, ridderen af Det røde Kors	149
Ikke anonyme breve	149
Hjælp til Polens k-z-fanger . .	152

Da jødeforfølgelserne skyllede ind over Danmark

Tanker ved en 15-års-dag ✕

Oktoberdagene! Man kan med dette ord kun tænke på een ting, nemlig dagene omkring 1. oktober 1943, da de nazistiske okkuperanter gennemførte pogromer i Danmark.

Der er i dagene op imod 1. oktober al mulig grund til at lade tankerne gå 15 år tilbage. Tilbage til gruopvækkende dage, hvor landsmænd af jødisk afstamning blev jaget som dyr, dag og nat, på åben gade i ellers så fredelige danske gader og stræder.

Men også dage, hvor tusinder af danskere, unge som gamle, kvinder som mænd, suspenderede nattesøvn, studier ved læsepult og på læreanstalter og pligtens virke på arbejdsplads for at hjælpe jagede til en tilværelse i frihed på den anden side af sundet.

Det var dage, hvor meget stod på spil, men det var også dage, hvor meget blev udrettet.

Vi danskere har det med at spørge om årsag og bevæggrunde. Hvorfor gjorde tyskerne nu jøderne i Danmark fortræd? Det er vist ikke muligt at svare på, hvorfor det skete netop i oktober og netop i 1943.

Men det er derimod muligt at fastslå, at okkuperanterne her gjorde en af de største dumheder i deres arbejde.

Der skete nemlig det, at den lille klat mennesker, der hidtil havde talt undskyldende om tyskerne, havde talt om Weimar-Tyskland, havde talt om tyskerne som folkene fra Goethes og Mozarts fædreland, vågnede op.

Alle med undtagelse af de organiserede nazister stod nu på en enig front.

Oktoberdagene skabte et stort antal nye illegale grupper. Organisationer af unge og ældre havde oplevet, at de godt kunne udrette noget.

De fik blod på tanden, og mangfoldige vandrede fra den brigade, der svægede til den passive modstand, til geledderne i den aktive modstands rækker. Og dermed skete en videreførelse af den udvikling, der havde været i gang i nogen tid, nemlig at flere og flere indså nødvendigheden af handling — i erkendelse af, at nu var ord ikke længere nok.

Det kan ikke være nogen hemmelighed, at en del af kirkens folk i spørgsmålet aktiv eller passiv modstand holder sig til ordene: „Hvis din fjende slår dig på din højre kind, skal du vende den venstre til“.

Også de fleste af kirkens folk skiftede nu om i forståelse af aktivitetens nødvendighed, men det var jødepogromerne i Danmark, der vækkede dem.

Skal man endelig prøve på at finde en forklaring på, hvorfor tyskerne greb til at indføre jødeforfølgelser i Danmark, kan der vist ikke gives andet svar, end at det var et udslag af desperation. Alt andet var prøvet. Alt andet var slået fejl. Nu måtte man gribe til noget, som man ventede, ville lamme den danske befolkning. Og man opnåede det modsatte af det, man ønskede.

De aktive blev mere målbevidste, de vankelmodige blev beslutsomme og fronten mod de nazistiske bødler blev mere end nogen sinde en enhedsfront. (afsluttes side 137)

Carl B. Christiansen & Co.

Landlystvej 38
Tlf. 75 11 83 - 75 02 89

Vandfast slibepapir -
Slibebånd og sliberondel-
ler til alle formål.

Axel E. Aamodts efft.

Kgl. hof leverandør
KGS. NYTORV 18 — K.

NORMAL-TRYKKERIET

Siegfred Petersen & Søn
Øster Farimagsgade 16 b, Kbh. Ø.

OLUF BANG

Ingeniør, entreprenør, M. Ing. F.
Varme- og ventilationsanlæg
Hillerødgade 112, Kbhvn. F.

CARL F. PETERSEN

Gl. Køgevej 65
Valby

C. JUL. UTTENTHAL

Bogbinderi
Skalbakken 11 Damsø 8989

J. M. BIRKING & CO.

Gummivarefabrik A/S
Kirkebjerg Alle 33-35 - Damsø 9000

A/S MEC. MEK. ELEK. CO.

Thorsgade 59 - Kbhvn. N.

J. CHR. SØRENSEN & CO.

Titangade 15 Kbhvn. N.

KEMP & LAURITZEN A/S

A/S STANSEVÆRKET

Nygaardsvej 10 Kbhvn. Ø.

SCANDINAVIAN PHOENIX A/S

ved Benjamin Mørch

Værktøjsmaskiner

VESTERBROGADE 65 — KØBENHAVN V. — TELF. *HILDA 23 45

NYBOE & NISSEN A/S

VESTERBROGADE 123 — KØBENHAVN V. — C. 5600

ILFORD FOTO AKTS.

PILESTRÆDE 19 — KØBENHAVN K.

BRØDRENE ANDERSEN & CO. A/S

SKOVLUNDEVEJ 53, HERLEV, TLF. 94 40 66

A. KELLER

INGENIØR

OLE SUHRS GADE 20 — KØBENHAVN K.

K. L. LARSEN & E. C. PEDERSEN

FRYDENDALSVEJ 4

KØBENHAVN V.

P. HERSKIND DIEMAR

INGENIØR, CAND. POLYT.

ØSTERSØGADE 32, KBHVN. K. — TELEFON PALÆ 7595

MASKINFABRIKEN HERO

RØDOVREVEJ 356—360 — KØBENHAVN — VANLØSE

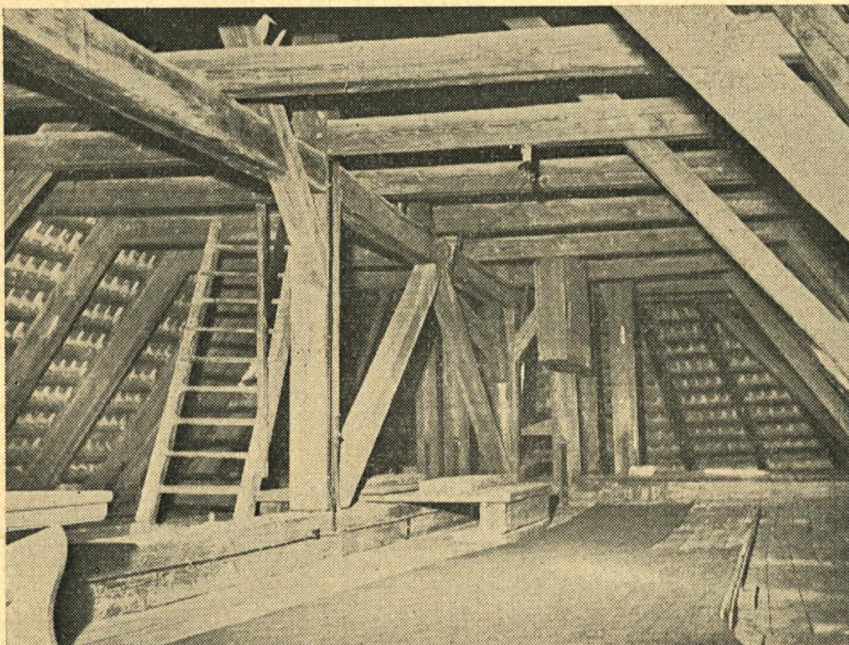
C. REIERMANN'S PAPPFABRIK

AMAGERBROGADE 114—116 — KBHVN. S.

Et telegram gjorde

7000 DANSKERE HJEMLØSE

Men danske modstandsfolk hjalp dem til
friheden på den anden side sundet

90 danske jøder søgte beskyttelse på Gilleleje kirkes loft. De blev røbet og deporteret.

Der var noget i gære. Den 17. september fandt der en husundersøgelse sted i Det mosaiske Trossamfunds lokaler i Ny Kongensgade. Man beslaglagde bl. a. en fortegnelse over alle valgberettigede med-

(fortsat fra side 135)

Oktoberdagene betyder rædsler, men de betyder også gode smil. Før glæden genopstår i disse dage hos de mange, der hjalp, ved erindringen om begivenheder, hvor alt blev sat til side for at hjælpe landsmænd, der var i nød — og det er nu engang den største glæde at hjælpe andre.

Artikler, der ikke bærer noget forfattermærke, er skrevet af bladets redaktør.

lemmer af trossamfundet. Endvidere tog man et kartotek over alle de jøder, der var kommet til Danmark siden 1933. Forinden havde tyskerne den 31. august beslaglagt ministerialprotokollerne.

Der blev både nu og før protesteret overfor den tyske befuldmægtigede, Werner Best, men man svarede beroligende, at der ikke var noget under forberedelse.

Det jødiske nytår skulle snart fejres. Det er jødernes meget store højtid, og året forud havde tyskerne netop arresteret samtlige ca. 1.000 jøder i Norge. — (Nogle få har overlevet).

Men den almindelige tankegang hos jøderne i Danmark var — trods en 9. april og trods en 29. august, at i Danmark var jødeforfølgelser utænkelige, og man fortsatte med at tro det, man helst ville tro. Men rygterne arbejdede alligevel, og nogle få jøder forsøgte i båd at komme til Sverige.

Men den 28. september skete der noget, der gav holdpunkter. Den tyske attaché von Duckwitz henvendte sig til den sven-

ske legationsråd Nils-Eric Ekblad og til Hans Hedtoft og fortalte, at der den pågældende dag var indløbet ordrer fra Berlin om at indlede razziaer mod jøderne i Danmark.

Hans Hedtoft gik straks til formanden for Det mosaiske Trossamfund, højesteretssagfører C. B. Henriques. Først ville Henriques ikke tro, hvad han hørte, men ret snart følte han sig dog overbevist.

Også fra svensk side kom der informationer til den jødiske menighed. Advarslerne blev ledsaget af en forsikring om, at Sverige gerne tog mod samtlige danske jøder, og da det drejede sig om 7.000, var det jo en storslået indbydelse, også når man betænker, at ingen på det tidspunkt kunne vide, hvor længe besøget ville stå på.

Onsdag den 29. påbegyndtes de store festligheder i synagogen i anledning af det jødiske nytår, og efter gudstjenesten onsdag morgen blev der fra prædikestolen oplæst en meddelelse, der gik ud på, at de tyske razziaer nu ville blive indledt, og at synagogen ville blive lukket. Alle danske jøder burde derfor forsøge at flygte.

Det kom som et chock for de fleste.

Nogle få var ganske vist flygtet 9. april, andre 29. august, men alle andre følte sig så bundet til det land, hvor deres slægt havde levet i generationer i fred og ro, hvor de havde hus og hjem, og virksomheder, at de hidtil var vejet tilbage for tanken om flugt.

Det var en frygtelig situation. Nu ville alle bort og absolut med det samme.

Men hvordan? Nogle få prøvede at svømme over. Andre fik fat i en robåd, og trods ukyndighed nåede nogle over på den måde. Men det blev fiskernes både, der kom til at sejle med langt de fleste. Man regner med, at mere end 6.000 slap over, og af dem kom de 90 pct. over med fiskerbåde.

Man havde påregnet, at jødeforfølgelserne ville begynde natten til den 1. oktober, og kong Christian den X indgav protest til Werner Best.

Den blev overrakt den 30. september om aftenen kl. 22,30.

Forinden var indløbet meddelelse om, at visse „statsfjendtlige elementer“ skulle tages i forvaring, og Werner Best indrømmede, at det drejede sig om jøderne i Danmark.

På biskoppernes vegne protesterede biskop Fuglsang-Damgaard, Søndag den 3. oktober oplæstes i Danmarks kirker biskoppernes hyrdebrev, der var en klar protest. Allerede den 29. september var den overrakt de tyske myndigheder.

Når hyrdebrevet kunne nå ud over hele landet så hurtigt, skyldtes det, at et stort antal studenter ivrigt stillede sig til rådighed med udbringelsen.

Den 30. september protesterede de store erhvervsorganisationer, den 1. oktober sagførerrådet og højesteret og Danske kvinders Nationalråd.

Men protesterne hjalp ikke.

H. J. Wehle
ESPLANADEN 28
KØBENHAVN K.

DANEGOODS A/S
24, STUDIESTRÆDE
COPENHAGEN

EMIL LAMP
LUNA 399 - POSTGIRO 23411
SVANEMOSEGAARDSVEJ 9 A
KØBENHAVN V.

REPRODUKTIONSANSTALTEN
POLYGRAFIA
Vesterbrogade 27, V.

**PERMILD &
ROSEGREEN**
Værkstedsvej 20 Valby

**KØBENHAVNS
FISKETRANSPORT**
Spedition — Klarering
Naboløs 2 Kbhvn. K.

WILSON & CO. A/S
Internationale transporter
Amaliegade 28 — Kbhvn. K.

KIOSK 101
Fr.dal 6412
Abildgaardsvej 101 — Virum

**HØY-PETERSEN &
ARNE JENSEN**
Aktieselskab
Ravnshøjsgade 20 — Kbhvn. N.

HILBO & FRIIS
Bogtrykkeri
København — Vanløse

WAGONS-LITS/COOK
COPENHAGEN

SPANGENBERG & MADSEN
Rådgivende ingeniører
ROLIGHEDSVEJ 9 KØBENHAVN V.

LINDHOLM & LINDHOLM
INGENIØRER — MASKINFABRIKANTER
FREDERIKSBORGVEJ 10 TAGA 7732 - TAGA 7736

TAGE OLSEN A/S
VESTERBROGADE 6 D, V. PALÆ 1343 - 1369

M. CLAUSEN A/S
AMALIEGADE 8 KØBENHAVN K.

A/S H. A. GRUBERTS SØNNER
FRANKRIGSGADE 40 KØBENHAVN S.

FH. JOHN FORBÆCHS EFTF. A/S
ISLANDS PLADS KØBENHAVN K.

DANSK SKOVFORENING

STAALVINDUE-CENTRALEN
NY ØSTERGADE 34 KØBENHAVN K.

SPALDING & CO.
INTERNATIONALE TRANSPORTER
ISLANDS BRYGGE 41 KØBENHAVN S.

BERG & LARSEN

I dag står fiskerne fredeligt ind og ud af havnen i Vedbæk. I oktoberdagene 1943 har Studenternes Efterretningstjeneste herfra sendt mange danske jøder til friheden i Sverige. Ingen af disse transporter mislykkedes.

Fredag den 1. oktober blev telefonlukning etableret fra kl. 21,48 til 0,45. Man ville forhindre, at advarsler kunne foretages ad den vej.

Og så kørte de mange prærievogne ud i landet. Langt de fleste jøder levede i København, kun 200 boede i Jylland.

Aftenen var sludfuld, men det forhindrede ikke menneskejagten. Man var forsynet med adresser, og til de pågældende lejligheder trampede nu som regel 3 tyskere, ledsaget af en schalburgmand op ad trappen, kimedede på døren — men de fleste steder forgæves, for beboerne var flygtet.

En del steder blev døren brudt op, og var der ingen i lejligheden, blev lejligheden i nogle tilfælde plyndret.

Var de eftersøgte til stede, fik de ordre til omgående at gøre sig klar og tage mad med til fire dage.

Gamle, syge og svagelige var det, man fandt, adskillige i firserne. Kun omkring 10 pct. af de arresterede fra denne nat var mellem 20 og 60 år.

Den brutalitet, der udfoldedes, vakte en voldsom harme hos naboer, og væmmelse fyldte sindene over at skulle regeres af sliq pøbel.

De fyldte prærievogne kørte ned til 4 tyske transportskibe ved Langelinie, hvor de arresterede blev stuved ned i lasten.

Tidligt lørdag morgen den 2. oktober sejlede skibene til reden, og her blev de liggende en kort tid.

I de følgende dage gik en stadig strøm over Øresund. Langt de fleste kom over på strækningen fra Dragør til Gilleleje, men også fra Køge, Strøby, Kallehave og

Møns klint er der foretaget mange sejladser.

Langt de fleste sejladser gik godt. Men forskellige episoder var af særlig oprivende karakter, og her skal omtales nogle af de begivenheder, der udspillede sig i Gilleleje.

Presset for at komme over sundet var kolossalt. En hel række illegale grupper besluttede at se situationen hårdt i øjnene. Der måtte arrangeres transporter i

den store stil. De skulle foregå i store både fra Gilleleje, og ordren blev givet vidt og bredt, at flygtningene skulle bruge toget, og i Gilleleje skulle de blot spørge efter „Manden med plasteret“.

Der var naturligvis risikomomenter, men dem måtte man tage med. En aften så situationen særlig truende ud, for henad klokken 20 kom der besked om, at Gestapo havde afspærret havnen. De mange jøder blev nu gemt i husene rundt om i byen og på egnen. Der blev foretaget husundersøgelser både om aftenen og om natten.

Pludselig forplantede den besked sig, at nu gik der en båd. Det gjaldt om at komme til havnen i en fart. Men inden man nåede hertil, kom der påny gestapozazzia. Hvor skulle man gemme sig? Jo, oppe på kirkens loft. I løbet af en håndevending var her samlet 90 mennesker, der alle ventede på mulighed for flugt.

Om aftenen blev der isnende koldt, og det hjalp kun lidt, at der blev sendt suppe op i spande, for ingen var i humør til at tage næring til sig. Så forsøgte man med wienerbrød, frugt og mælk på flasker — og disse ting blev sat til livs.

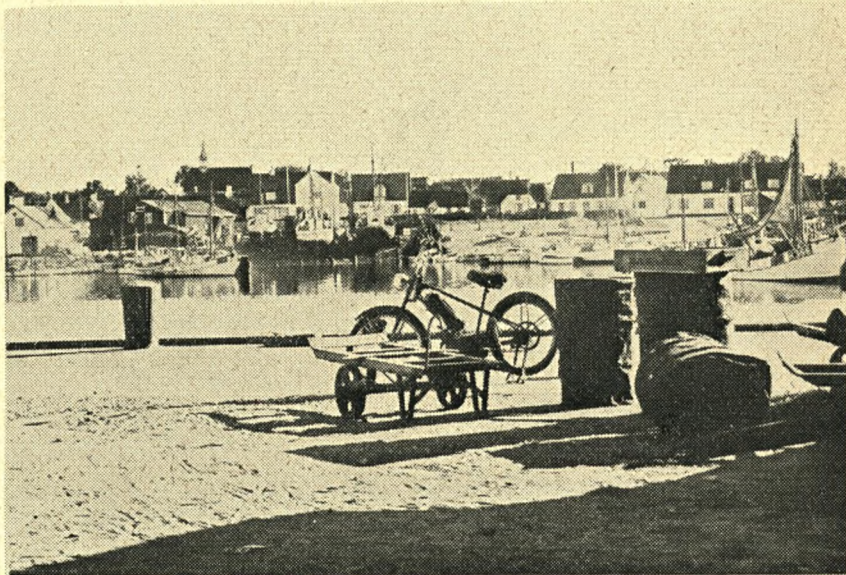
Om natten kom sognepræsten op på loftet. Han trøstede så godt, det var ham muligt og sluttede med at lyse velsignelsen over dem alle.

Han gik, og de 90 sad alene tilbage på loftet, trætte, fortvivlede og frysende. Man vovede ikke at tale sammen. Flere besvimele i kulden, og fortvivlelsen steg fra time til time.

Så hørtes stemmer udenfor. Det var tyskerne! De 90 var røbet.

En nogle blev sat i døren — og nu stod en halv snes gestapomænd der med blændlygter og revolvere i hænderne.

Een blandt de 90 fik et sammenbrud og

Mange store fiskerbåde afgik fra Gilleleje i oktoberdagene 1943. Flere gange kom der razzier, og nogle gange gik det galt.

<p>H & K. Lübecke ELEKTROTEKNISK FABRIK JERNBANE ALLE 43 KBH./VANLØSE - DAMSØ 5710</p>
<p>PERSSONS CLICHEANSTALT I/S Bredgade 25 E - Tlf. C. 15026</p>
<p>HANS JØRGENSENS BOGTRYKKERI Pilestræde 40</p>
<p>ACTIV STILLADS SERVICE Wilders Plads, Kbhvn. K.</p>
<p>FREDENSBORG MARGARINEFABRIK</p>
<p>FREDENSBORG RENSERI</p>
<p>HELSINGE MASKINSNEDKERI</p>
<p>„WILLYS“ MAGASIN Helsingør</p>
<p>MAGASIN H. H. H. H. Helsingør</p>
<p>DAMPVASKERIET ØRESUND Helsingør</p>
<p>KRONBORG SAVVÆRK v/ H. N. Gotsæd Nygård pr. Helsingør</p>
<p>MARIENLYST KUR- & SØBAD A/S Helsingør</p>
<p>TRIKOHL-RENSERIET Helsingør</p>
<p>HELSINGØR VÆRKTØJSMAGASIN</p>

<p>J. WINTHER-NIELSEN CIVILINGENIØR M. ING.F. F. R. I. RADGIVENDE INGENIØRKONTOR FREDERIKSBERG ALLE 37 — KBHVN. V. TELEFON EVA 3516</p>	
<p>CHR. KROGH 33, DRONNING OLGAS VEJ KØBENHAVN F.</p>	
<p>C. STURUP & CO.'s EFTFLG. AKTIESELSKAB HELSINGØR</p>	
<p>KAAS & SØRENSEN HELSINGØR</p>	
<p>V. GRUM-SCHWENSEN ALLERØD</p>	
<p>SPARE- OG LAANEKASSEN FOR FREDERIKSSUND OG OMEGN</p>	
<p>AKTIESELSKABET FREDERIKSSUND & OMEGNS BANK</p>	
<p>JØRGEN SCHULTZ Aut. Ford forhdl. Kirkegade 18 Frederikssund</p>	<p>MASKINFABRIKEN „PILOT“ Kongevej 190 — Helsingør</p>
<p>FREDERIKSSUND KULIMPORT A/S</p>	<p>MARGARINEFABRIKEN KRONBORG A/S Helsingør</p>
<p>FREDERIKSSUND BETONVAREFABRIK Telf. 272</p>	<p>CARL A. MADSEN Købmand Holmehus pr. Helsingør</p>
<p>O. BRANDT-MØLLERS BAADEBYGGERI Frederikssund</p>	<p>MARGINAL A/S Bramstræde 3 Helsingør</p>

hulkede højt. Alle andre forholdt sig rolige.

Hele flokken blev kommanderet ud, og mellem 5 og 5½ afgik de 90 i kolonner på 3—4 i hver række til menighedshuset. Her havde Gestapo fanget yderligere 30, og fangsten var nu oppe på 120.

Opholdet i menighedshuset kom til at vare i 8 timer, og i den tid fik man hverken vådt eller tort.

Kropsvisitation fulgte, og derefter blev man læsset i biler, der under bevogtning førte de 120 til Horsørød-lejren.

Her blev hver enkelt forhørt, og man skulle svare på tysk.

Den første, der blev afhørt, var en tysker, der havde opholdt sig flere år i Danmark. Gestapomændene blev rasende over, at han lod, som om han ikke forstod tysk. En af dem sprang op, greb den ulykkelige i struben, kastede ham omkuldt, sparkede ham og slog ham med næverne og bed ham i ansigtet. De andre gestapofolk betragtede dette ækle optrin med et hånligt smil. Det var for dem underholdende teater.

Ikke blot disse, men også alle andre jøder, der blev taget under razziaer, blev transporteret til Horsørød-lejren. Efterhånden blev det 492 ialt. De blev ført til Theresienstadt, 40 km nord for Prag. I lejren og under transporten døde ialt 53.

De 6.000, der kom til Sverige, blev vel modtaget. Når bådene kom til svensk havn, blev flygtningene mødt med et hjerteligt velkommen. Hertil medvirkede sikkert i høj grad en officiel svensk erklæring om, at Sverige havde intervenseret overfor Tyskland og tilbudt at modtage samtlige danske jøder.

I Sverige tog mange fat på hvad som helst. Der oprettedes flygtningekontor med hovedsæde i Stockholm og underafdelinger bl. a. i Göteborg og Malmö.

Da Den danske Brigade oprettedes, meldte mange sig til tjenesten. Man kunne herigennem få udløsning for trangen til at hjælpe og desuden bevise sin oprigtige vilje til at yde en indsats.

For de mange danske jøder i Theresienstadt slog befrielsens time den 13. april 1945, da budskabet nåede frem om, at svensk Røde Kors var på vej for at bringe dem til Sverige.

Den danske offentlighed fik egentlig aldrig rigtig nogen meddelelse om jødeforfølgelserne. Det skete ad omveje. Den 2. oktober bragte samtlige danske aviser på forsiden efter tysk ordre en to-spaltet meddelelse om, at jøderne var blevet udskilt fra det offentlige liv, og at tyskerne nu ville påbegynde løsladelsen af de internerede danske soldater.

Denne sammenblanding var ikke alene latterlig. Den var også ærekrænkende for hær og flåde, hvorfor cheferne protesterede overfor general v. Hanneken.

Venskabsbåndene styrkedes

I forbindelse med kong Olavs officielle besøg i Danmark holdtes gallatæffel på Christiansborg torsdag den 12. september.

Kong Frederik sagde bl. a.:

For os danske står det norske folks ukuelige frihedsvilje i krigens år som et lysende eksempel. Deres Majestæt og Deres kongelige faders faste og uforfærdede adfærd blev symbolet og det levende udtryk for kampen imod uretten og for kampen for det rette og for det gode.

Kong Olav sagde:

Vi så mange beviser på venskabsbåndene under den sidste verdenskrig da våre to land ble besatt og våre

nasjonale institusjoner ble satt ut av kraft ved maktbud.

Samfølelsen mellom våre to folk ble en levende realitet, og den støtte og hjelp som det danske folk bragte Norges befolkning i krigens og nødens år, var for oss ennå et bevis på at vennskapet mellom Danmark og Norge har dype røtter.

Minnet om denne hjelp er bevart i våre hjerter og vil alltid bli husket med takknemlighet av det norske folk.

Det er mitt inderlige håp at både Danmark og Norge for all fremtid må bli forskånet for slike prøvelser som vi ble utsatt for under siste krig, og at den følelse av brorskap som idag gjør seg så sterkt gjeldende mellom våre to nasjoner, alltid må eksistere til glede og lykke for både det danske og det norske folk.

På vej til havnen har beboerne i Gilleleje rejst denne enkle sten, der taler et tydeligt sprog om en befolkning, der tog levende del i frihedskampen.

K. A.
KØGE

REILLS BOGTRYKKERI
Køge

Boghandler
I. RASMUSSENS EFTF
E. Larsen - H. Mehlsen
Tlf. 62 — Køge

JØRGEN AUGSBURG
Isenkram - Udstyr - Porcelæn
Hess, Vejle støbegods
Køge

RADIO MONTØREN
Brogade 15 - Køge - Tlf. 189

HERLUF STÆHR
Brogade 7 — Køge
Tlf. 231

KØGE ELEKTROMOTOR-LAGER
Kirkestræde 14—16
Tlf. Køge 1044

JENS CHR. JENSEN
Køge A/S

NICOLAI ANDERSEN
Ure - Optik - Guld - Sølv
Nørregade 17 Tlf. Køge 217

HOTEL HAFNIA
Køge Tlf. 1600

MANDALAY THE
En gros
Magnus Larsen — Køge

Den Lollandske Bondestands Sparekasse

Stiftet 1870

Hovedkontor i **NASKOV** . Tlf. 44 og 204

Afdelinger i:

Maribo . Tlf. 53 — Rødbyhavn . Tlf. 905055 — Fuglse . Tlf. 73

Kontorer i:

BIRKET - DANNEMARRE - STOKKEMARKE
Tlf. 53

UTTERSLEV . Tlf. Kastager 53

Sparernes indskud 100,9 mill. kr. . Reservefonds 4,6 mill. kr.

KØGE
INSTALLATIONSFORRETNING
AUTORISERET ELEKTRO INSTALLATØR

KØGE CEMENTSTØBERI
O. Fog Steenberg
Københavnsvej 85 — Tlf. Køge 532 (Viadukt Gummifabrik)

TEATER BYGNINGEN
KØGE

ØSTJÆLLANDS LANDBOBANK
AKTIESELSKAB
KØGE

H. KLARSKOV JEPPESEN
Statsautoriseret revisor
ALGADE 34 VORDINGBORG

C. C. SMITH
General Motors forhdl.
Køge — Tlf. 1100

Skotøjsfabriken
„HEDEBO“
v/ H. Andersen & Co. - Havdrup

MØNSTERBAGERIET
Køge

PETER ARNSKOV
Køge

Vaffefabrikken
„KØGE BRO“
Brogade 7 Køge

J. LØNGAA
Frugtmand
Allerød

WALI SKO
Jernbanegade 19 - Frederikssund
SLAGTERM. F. CHRISTIANSEN
Jernbanegade 42 - Frederikssund

STENSTRUP TEGLVÆRKER
„Petersminde“ - „Stationsværket“
M. & G. Andersen

A/S CHR. FABERS FABRIKER
RYSLINGE

Bernadotte mindet i Danmark

En gribende tak fra det danske politi

I anledning af 10-året for Folke Bernadottes død holdtes i den svenske kirke i København en mindehøjtidelighed kl. 20 om aftenen den 17. september. Kirken var fyldt til sidste plads.

Oberst Natt och Dag, der i sin tid var næstkommanderende for „De hvide Busser“, talte. Fra dansk side bragte overbetjent S. Juulsgaard-Larsen, som formand for Buchenwald-klubben, en hilsen. I sin gribende tale sagde han:

Den danske stat, dansk røde kors og Sverige — symboliseret ved grev Folke Bernadotte — er faktorer, som de 2000 tidligere deporterede danske politimænd, jeg har den ære at repræsentere, føler dyb taknemmelighed over for.

Danmark — for den håndgribelige hjælp i form af livsfornødenheder, Dansk røde Kors — for formidlingen af hjælpen, og Sverige ved grev Folke Bernadotte — for den store befrielsesaktion.

På 10-årsdagen for grevens død er det mig en hjertesag at fortælle om den virkning, hans store personlighed havde på os og tolke de følelser af trøst og glæde, hans uselviske virke for os og andre fremkaldte i vore sind.

Det første indtryk af grevens indsats kom til os, da vi blev afhentede fra krigsfangelejren Mühlberg for at blive ført til koncentrationslejren Neuengamme. Herom vil jeg gerne have lov til at citere en dansk politimands beskrivelse:

„Der blev holdt godt udkig. Enhver ville se de hvide biler, som den første mand. Endelig gjaldede råbet: Der er de — og ganske rigtigt. Langt, langt borte bevægede en række hvide biler sig af sted. Vi hankede op i vore pakker og skred for sidste gang gennem fangeporten.

Den første svensker, vi så, var motorordnanssen. I svært lædertøj og med hvid stålhelmet lignede han — med det store røde kors på brystet — en moderne korsridder i stål. Og en korsridder var han. En korsridder, der angreb den sammenfaldende tyske slavenation. Kort efter rullede de hvide svenske rutebiler med det smukke svenske flag og det røde kors frem for porten. Det var et gribende øjeblik, og ikke et øje var tørt, da vi hilste på de prægtige svenske røde korsfolk“.

Således og meget mere skriver politimanden, og således var det. Aldrig vil

vi, der oplevede det, glemme den svenske nation for dette.

Et svækket, fysisk og psykisk nedbrudt menneske — kort sagt en koncentrationslejr fange — kan nå dertil, at han — al tidligere personlighed til trods — ydmygt og fuld af mindreværd kan betragte et almindeligt velnæret dusinmenneske. Hvis De kan godtage dette, vil De også kunne forstå, hvilken chokerende virkning den statelige, sikre og respektindgydende greve havde på os, da han i foråret 1945 indfandt sig i den lede koncentrationslejr Neuengamme, umiddelbart før han førte os hjem.

Det var ærefrygt, men det slog over til barnlig, jublende glæde, parret med stolthed over, at her stod iblandt os en skandinav — ragende højt op over den trivielle tyske dominansen — en mand med evnen og viljen — og instinktivt vidste vi, at her var befrielsen.

Den så herostratisk berømte lejrchef, obersturmbannführer Pauli — massemorderen, der senere betalte for sit med rebet om sin hals — skrumpede ind. Overfor grev Bernadottes overlegne replik, overfor hans air af fornemhed og kongelig byrd blev denne så frygtede mand et nul, der kun kunne smække med hælene og samtykke i grevens forslag og krav.

Ved rundgangen i lejren havde greven ved sin side — ikke den ydmyge lejrkommandant, men en fange — en hæftling — politimændenes hovedtillidsmand, kriminalassistent Wass-Møller. Derved har vi erhvervet os et udtryk for grevens lune, for ved sin afsked med Wass-Møller sagde han: Nu kan jeg vel til gengæld forvente, at jeg, hvis jeg begår nogen fejl i Danmark ikke vil blive „hægtet af politen“.

Alt for lidt fik vi lejlighed til at vise greven vor evige taknemmelighed. Vi så ham som rigspolitichefens gæst, og vi så

Folke Bernadotte, da han i 1945 blev hyldet af politi-etaten.

ham som hædersgæst ved en stor banket på d'Angleterre ... men så så vi ham desværre ikke mere. Meddelelsen om hans død var lammende for os og andre tidligere fanger, der var i samme gæld til ham som vi. Kendsgerningen afsatte en brod af bitterhed i vore sind.

Greven faldt for sine idealer — han døde under udøvelsen af den fredens gerning, han havde viet sit liv.

Til bage er mindet om en stor mand. Mindet, som vi kan og vil holde i ære. På politiets specielle dag, den 19. september, bekranser vi grev Bernadottes mindetavle på politigården. Det er vort formål at værne om vore faldte kammeraters minde, så længe vi lever — vi nedlægger krans på deres grave — og vi bekranser grevens hos os symbolske grav for det han egentlig var, hvis vi dristigt eliminerer den store sociale forskel og tillægger betegnelsen den rene danske betydning — en god kammerat.

SKAGERAK FISKEEKSPORT A/S

HIRTSHALS

<p>BINDSLEV HANDELS- OG LANDBRUGSBANK Filiat af FREDERIKSHAVNS BANK</p>	<p style="text-align: center;">AKTIESELSKABET ROLD SKOV'S SAVVÆRK ARDEN</p>		
<p>MYGDAL MASKINSNEDKERI Uggerby 29 — Hjørring</p>	<p style="text-align: center;">BANKEN FOR MARIAGER OG OMEGN AKTIESELSKAB</p>		
<p>FABRIKEN TEKNODYN Vaars</p>	<p style="text-align: center;">VALDEMAR PETERSEN SKIBSPROVIANTERING THYBORØN HAVN</p>		
<p>ROBERT FALCK Arkitekt Krogen 7 - Grindsted - tlf. 505</p>	<p style="text-align: center;">ARNE WILHELMSSENS FISKEEXPORT</p> <p>THYBORØN TELEFON 92</p>		
<p>UHRNHOLT TEGLVÆRK pr. Hadsund</p>	<p style="text-align: center;">A/S RINGKØBING KORN, TH. LINDBERG</p> <p style="text-align: center;">JØRGEN JENSEN Kolonial & skibsproviantering Hvide Sande, tlf. 18</p>		
<p>JOHAN & AXEL HORNBECH A/S Hadsund</p>	<p style="text-align: center;">TOFT-NIELSEN & MATTHESEN A/S LEMVIG</p> <p style="text-align: center;">LEMVIG JERN- OG STAALFORRETNING</p>		
<p>A/S VISBORG TEGLVÆRK Hadsund</p>	<p style="text-align: center;">SPARE- OG SPAREKASSEN FOR LEMVIG KJØBSTAD OG OMEGN</p>		
<p>SKIVE KAROSSERIFABRIK</p>	<p style="text-align: center;">ANDERS JENSEN GRØNBJERG TEGLVÆRK</p> <p>Telefon 10 Grønbjerg</p>		
<p>ERLING SKOVGAARD Ramme Maskinfabrik Ramme, tlf. 73</p>	<p style="text-align: center;">RINGKØBING TØMMERHANDEL Peder Trillingsgaard Telefon 301 - 302 - 303</p>		
<p>SPJALD TØMMERHANDEL</p>	<p style="text-align: center;">HVIDE SANDE FISKEAUKTION v/ OTTO JENSEN</p>		
<p>PREBEN ASMUSSEN Landsretssagfører Tlf. 45 - 745 Ringkøbing</p>	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">CHR. TOFT Sejlmager Thyborøn havn</p> </td> <td style="width: 50%; border: none; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">AUG. NIELSEN Civilingeniør Østergade 2 Lemvig</p> </td> </tr> </table>	<p style="text-align: center;">CHR. TOFT Sejlmager Thyborøn havn</p>	<p style="text-align: center;">AUG. NIELSEN Civilingeniør Østergade 2 Lemvig</p>
<p style="text-align: center;">CHR. TOFT Sejlmager Thyborøn havn</p>	<p style="text-align: center;">AUG. NIELSEN Civilingeniør Østergade 2 Lemvig</p>		
<p>I/S CHARLES NIELSEN & SØN Spjald—Skjern rutebil Telefon Spjald 61 og 123</p>	<table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%; border: none; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">THYBORØN FISKEAUKTION v/ Alb. Steen</p> </td> <td style="width: 50%; border: none; padding: 5px;"> <p style="text-align: center;">TÆRSKEVÆRKSFABRIKKEN VESTJYDEN A/S Lemvig Tlf. 425</p> </td> </tr> </table>	<p style="text-align: center;">THYBORØN FISKEAUKTION v/ Alb. Steen</p>	<p style="text-align: center;">TÆRSKEVÆRKSFABRIKKEN VESTJYDEN A/S Lemvig Tlf. 425</p>
<p style="text-align: center;">THYBORØN FISKEAUKTION v/ Alb. Steen</p>	<p style="text-align: center;">TÆRSKEVÆRKSFABRIKKEN VESTJYDEN A/S Lemvig Tlf. 425</p>		
<p>THYBORØN BAADBYGGERI Thyborøn havn</p>			

7/8.

Hidtil 8 milliarder mark i godtgørelse.

Vesttyskland har hidtil udbetalt 8 milliarder mark i godtgørelse for nazistiske forbrydelser i årene 1933—45. Denne sum består af 7 milliarder mark, der er ydet på grundlag af forbunds-erstatningsloven („Bundesentschädigungsgesetz“), og 1,65 milliarder mark, som er betalt til staten Israel og „Jewish Claims Conference“, der repræsenterer mange skadelidtes interesser.

„Bulletin“, forbundsregeringens officielle talerør, oplyser, at indtil slutningen af budgetåret 1958—59 skal forbundet og landene udbetale omkring 7 milliarder mark i henhold til erstatningsloven. Vurderingerne af, hvad der i alt skal ydes i godtgørelse, svinger mellem 14 og 24 milliarder mark.

20/8.

Nazister skal betale til jødisk hjælpefond.

Den vestberlinske afnazificeringsdomstol takserede i går den tidligere hitlerjugend-fører Arthur Axmanns bedrifter i nazitiden til en bøde på 35.000 mark.

Axmann er i dag grosserer — og formentlig udmærket i stand til at udrede bøden kontant. Pengene går ifølge Berlins afnazificeringslovgivning til en hjælpefond for tyske jøder.

Særdomsstolen afgjorde også i går en skiftesag vedrørende Hitlers pressechef Otto Dietrich, som døde i 1952. Hans bo er opgjort til 700 mark, som skal konfiskeres til fordel for hjælpefonden.

23/8.

Forvarsel!

Redaktør Jacob Kronika, Flensborg, fortalte i dag i Statsradiofonien kl. 20,20 program 1 om „9. april 1933“. På denne dag afholdtes på Knivsbjerg — mellem Haderslev og Åbenrå — et tysk-nordslesvigsk ungdomsstævne, der i højtidelige former vedtog et „manifest“ om også i Nord-slesvig at ville opbygge det nye nationalsocialistiske rige! „9. april 1933“ var et led i en tysk-slesvig-holstensk nazistisk storoffensiv, som i foråret 1933 blev rettet mod Danmarks og Nordens sydgrænse.

24/8.

Tre unge brød ind på Frihedsmuseet.

Et tyveri på Frihedsmuseet, hvor der en aften for en halv snes dage

siden ved indbrud blev stjålet tre af de udstillede pistoler, er nu fuldt opklaret. Gerningsmændene viste sig at være tre ganske unge mennesker fra Brønshøj, som havde begået indbruddet alene af trang til at komme i besiddelse af våben.

25/8.

10 SS'er dømt for 5202 mord.

Ti tidligere SS-officerer og menige blev i dag ved en vesttysk domstol idømt fængselsstraffe fra tre til 15 år for mord på 5202 litauiske jøder i 1941.

Anklageren oplyste, at massemordet på jødiske mænd, kvinder og børn fandt sted i det tysk-litauiske grænseområde i begyndelsen af den nazistiske invasion af Sovjetunionen i juni 1941.

Den strengeste straf — 15 års fængsel — idømtes den 49-årige Hans-Joachim Böhme, tidligere SS-major og gestapochef i Tilsit, og den 53-årige Werner Hersmann, tidligere SS-major og distriktsleder af sikkerhedspolitiet i Tilsit.

Böhme blev fundet skyldig i planlægning af mord på mindst 3900 jøder, medens Hersmann dømtes for at have været ansvarlig for 1656 jødernes død.

Det fremgik af vidnesbyrd aflagt under processen, at de ti anklagede tilhørte en gruppe SS- og gestapofolk, der i tiden indtil 15. oktober 1941 dræbte over 132.000 jøder og kommunister.

Inden domsafsigelsen erklærede Hersmann i retten: „Jeg skammer mig dybt over at stå for denne ret og for at have været et af Hitlers og Himmlers redskaber. Dengang var jeg for fejt til at gøre modstand, men nu ved jeg, at det var mord“.

26/8.

Overenskomst om flytning af 5.000 tyske grave klar.

Overenskomsten om flytning af 5.000 af de 25.000 tyske soldater og flygtningegrave i Danmark til en halv snes fælles gravpladser på eksisterende kirkegårde rundt om i landet, er nu i hovedtrækkene klar til underskrift, efter at den er accepteret både af det danske kirkeministerium og af den vesttyske krigergravsorganisation. Der mangler kun nogle detaljer om afgifter m. v., så overenskomsten vil være en kendsgerning om kort tid.

Gravene findes på ialt 475 steder, så arbejdet bliver meget omfattende. I mange tilfælde bliver der iøvrigt tale om symbolske flytninger.

Den tyske organisation, der har fået aftalen med kirkeministeriet i stand, arbejder iøvrigt med tyske kriger- og flygtningegrave i 50 lande.

26/8.

KZ-vagtmand ind i Bayerns landdag?

Ved det forestående landdagsvalg i Bayern vil Adenauers kristeligt demokratiske parti, der i Bayern kalder sig CSU, indvælge en skinbarlig SS-vagtmand fra den tidligere koncentrationslejr Mauthausen i landdagen, oplyser „Der Spiegel“.

Det drejer sig om den 49-årige Peter Prücklmayer fra Hallertau mellem München og Regensburg. Prücklmayer er blevet opstillet af CSU i valgkredsen Kelheim-Mainburg, der i øjeblikket repræsenteres i landdagen af Josef Piechl, som imidlertid på grund af sygdom har givet afkald på genopstilling.

28/8.

Heim ins Reich.

Alle landsbyen Losheims 300 indbyggere festede til langt ud på natten for at fejre, at ni års drømme om at komme hjem til Tyskland endelig i går blev til virkelighed ved en mindre omlægning af grænsen mellem Belgien og Vesttyskland.

Grænsedragningen efter den anden verdenskrig betød flere steder, at landsbyer blev delt mellem Belgien og Tyskland, og at mange bønder pludselig havde deres jord fordelt over to lande. Nu er det endelig efter årelange forhandlinger lykkedes regeringerne i Bonn og Bruxelles at nå til enighed om en mindre grænse-revision.

Derimod er det sværere for tyskerne at få Holland til at gå med til at opgive tidligere tyske områder. Hollænderne kræver nemlig til gengæld, at Vesttyskland skal imødekomme de hollandske krav om erstatninger til tidligere fanger i tyske koncentrationslejre.

4/9.

Klokkeklang fra Buchenwald.

Den tyske befolkning skal nu mindes om de ugerninger, der skete i Buchenwald. Den østtyske regering har ladet opføre et klokketårn ved den tidligere koncentrationslejr, og den 14. september skal tårnet indvies og ringe ud over Tyskland gennem radio og TV.

Også en række europæiske radiofonier har fået tilbud om at sende det store program. Fra dansk side har man taget en del af programmet, selvfølgelig først og fremmest klokkeringningen.

På grund af vanskelighederne med at skaffe linjer til Østtyskland har Statsradiofonien besluttet at lave et program i forbindelse med mindehøjtideligheden, og fjernsynet får sendt en film derfra.

Herning
Papirforretning A/S

NIELAND
Trikotagefabrik
Fyensgade 70 Herning

Trikotagefabriken
VANDRIS
Herning

HANDELSBANKEN
Brande

EDUARD MELGAARD
Isenkram
Holstebro

NOES & KVISTGAARD
Guld - Sølv - Ure - Optik
Holstebro

RASMA
Cand. pharm.
F. Hoffmeyers efft.
Holstebro Materialhandel

FREDERICIA
CEMENTVAREFABRIK A/S

C. P. JENSEN
Import af brugte Ferguson
traktorer
Nr. Nebel

CONRAD JENSEN & SØN
Ure & briller
Varde

AXBØL BAGERI
E. W. Jensen
Tlf. 42 Tlf. 42

A/S MERCUR
Havndal

M. OLESEN
AUTORISERET FORD-FORHANDLER
HOLSTEBRO — TLF. 1700

DANSK KJOLE INDUSTRI A/S
SILKEBORG

A/S WINKLER & WINDSLØV
SILKEBORG

AKTIESELSKABET
J. D. KOOPMANN SVINESLAGTERI
SILKEBORG

OTTO C. JENSEN A/S
HERNING

J. ØRUM-PETERSEN
HERNING

BOTEX
FABRIK FOR BOLIGTEXTILER
THRIGESVEJ 13—15 HERNING

CHR. MELDGAARD JENSEN
FABRIK FOR STRIKVARER
HERNING

LØGSTRUP TRAADVAREFABRIK
TLF. LØGSTRUP 72 — VARDE 578

FREDERICIA KAROSSERIFABRIK

4/9.

KZ-lægen vil have ret til at praktisere.

Den tidligere koncentrationslejr-læge, dr. Herta Oberhäuser har nedlagt protest, mod at det slesvig-holstenske indenrigsministerium i sidste måned fratog hende retten til at praktisere som læge på grund af en krigsforbryderdom i 1947.

Dr. Oberhäuser blev idømt 20 års fængsel ved en amerikansk domstol, der fandt det godtgjort, at hun var skyld i flere kz-fangers død og for at have udført eksperimenter på mange fanger. I sin skriftlige protest gør dr. Oberhäuser nu gældende, at den amerikanske proces ikke blev ført i henhold til tysk lov og var indledt i strid med „den tyske forfatning“ — hvormed hun formentlig hentyder til Hitler-Tysklands forfatning.

Efter tysk ret hævder dr. Oberhäuser således at have en ren fortid i lægelovens forstand. Dr. Oberhäuser blev løsladt af amerikanerne efter at have afsonet 5 år af straffen.

Dr. Oberhäuser begyndte kort efter løsladelsen at praktisere, og først da en engelsk læge offentligt havde kaldt hende „en fanatisk nazist“ og hendes fortsatte praksis „en kynisk forhånelse af lægeprofessionens moral og høje idealer“, blev praksisretten frataget hende. Hvis ministeriet i Kiel afviser hendes protest, har hun ret til at gå til domstolene for at få sin praksis tilbage.

8/9.

Arnestedet for ånden fra Istedgade.

En af sabotageorganisationen „Holger Danske“s stiftere, radioforhandler Carl Munck, Istedgade 31, er afgået ved døden, 52 år gammel. Munck gennemgik i december en alvorlig operation og følte sig for kort tid siden atter syg. På vej til sin læge efter en indlæggelsesseddel styrtede han bevidstløs om og kom i ambulance til Kommunehospitalet. Den kraftige mand — han vejede et par hundrede pund — havde brugt alle sine sidste kræfter.

I Istedgade 31 begyndte mangt og meget under krigen. Vil man udpege et enkelt sted, hvorfra den særlige Istedgade-modstandsånd udgik, må det blive radioforretningen, der blev berømt for at spille „Tipperary“ i sit højttaleranlæg, når tyskere var i nærheden. Vil man udpege et sted, hvor det, man godt kan kalde den borgerlige del af sabotagen, begyndte, er adressen den samme. Thi her traf folk som Tom Søndergaard og Max Bæklund brødrene Børge og

Carl Munck, og her var „Holger Danske“s første hovedkvarter.

8/9.

Dr. Werner Best dømt til at betale 70.000 DM i bod.

En afnazificerings-domstol i Vestberlin idømte i dag dr. Werner Best, Hitlers „rigsbefuldmægtigede“ i Danmark under besættelsen, en bod på 70.000 mark (115.000 kr.) for hans, som det hedder i præmisserne, „aktive støtte til det nationalsocialistiske voldsherredømme“ før og under den 2. verdenskrig.

13/9.

Gestapo-folk får ingen pension.

Den vesttyske forbundsrepublikks administrative domstol afsagde i går kendelse om, at ingen tysker, som ved Tysklands overgivelse i 1945 var medlem af det tyske sikkerhedspoliti Gestapo, har ret til tjenestemandspension eller ret til at blive genindsat i embeder.

Kendelsen stadfæster en tidligere kendelse fra forfatningsdomstolen vedrørende en artikel i forfatningen om tidligere funktionærer og embedsmænd fra Hitler-tiden.

— — —
Ud fra en dansk tankegang vil man sige: Selvfølgelig, og man vil vanskeligt kunne forstå, at spørgsmålet vil skabe problemer.

16/9.

Hellere en skamstøtte.

Overbetjent Juelsgaard-Larsen, formanden for Buchenwald-klubben udtaler i dag overfor Aftenbladet, at han hellere så en skamstøtte rejst i Buchenwald end at man opretter en turistattraktiv mindepark.

Frihedsmuseet har glemt et løfte

Tilrettelægningsen for skoleklasser er endnu ikke etableret.

Frihedsmuseet er åbent hver dag fra 10—16, også søndag. Onsdag er der lukket. Adgangen er gratis.

Et lille hefte, der fortæller om de udstillede ting, koster 1 kr. Det foreligger på dansk og engelsk.

Heftet fremtræder med forside i blå, hvidt og rødt og kalder sig selv en kort vejledning ved Aage Roussell.

Uden at remse de udstillede ting op gennemgår det hele samlingen på en sådan måde, at det giver sammenhængen og faktisk fortæller frihedskampens historie.

Man er glad for heftet under besøget, og man kan derhjemme repetere.

For dem, der skal vise en gruppe rundt og give en orienterende vejledning, udgør teksten en god vejledning.

Det er forøvrigt meningen, at grupper under besøget kunne få forevist en film i et særligt studielokale. Vel nok mest beregnet for besøg af skoleklasser.

Det ser ud til, at det trækker i langdrag med at få en sådan ordning etableret, men ønsker man besøg af skoleklasser i større tal, vil det være formålstjenligt at ordningen snarest etableres.

Erstatningskravet til Tyskland

Trækker det ud med det tyske svar?

Berlingske Aftenavis for 3. sept. bringer følgende meddelelse fra Oslo:

Den vesttyske ambassade i Oslo oplyser på forespørgsel fra Aftenposten, at det ikke foreløbig er aktuelt at efterkomme de krav, som otte lande har fremsat om erstatninger til tidligere koncentrationslejr-fanger og andre enkeltpersoner, som er blevet påført skader under den tyske okkupation af landene.

— Vi må desværre sige, at den meddelelse, som blev offentliggjort for nogen tid siden om, at den vesttyske regering delvis ville imødekomme de norske krav, har vist sig at være forhaslet, erklærer en talsmand for den vesttyske ambassade. Meldingen må bero på fejlagtige informationer, siger man.

— — —
Der sigtes åbenbart til de oplysninger, Lofotposten bragte med udenrigsminister Halvard Lange som kilde. De gik ud på, at der forelå tysk tilsagn om et tysk svar i løbet af september måned.

**JYDSK KAFFEKOMPAGNI
RANDERS A/S**

<p align="center">J. P. Hjersing KAFFE EN GROS RANDERS</p>	<p align="center">AKTIESELSKABET LANDBOBANKEN I RANDERS</p>	
<p align="center">RANDERS BOGTRYKKERI Tlf. 504</p>	<p align="center">RANDERS JERNSTØBERI Laur. Rasmussen & Co. HVIDEMØLLEVEJ RANDERS</p>	
<p align="center">ALFRED TVENSTRUP Guldsmed Randers Tlf. 267</p>	<p align="center">BRYNNUM & ISAK MANUFAKTUR OG TRIKOTAGE EN GROS RANDERS</p>	
<p align="center">RANDERS RUSTFRI STAALINDUSTRI Kristrupvej 35 Randers</p>	<p align="center">JUTA SALATER VORUP — RANDERS</p>	
<p align="center">KRONJYDEN Randers Fajancefabrik</p>	<p align="center">AKTIESELSKABET CHR. NIELSENS EFTF. ARMATURFABRIK HAVNEN — HORSENS</p>	
<p align="center">A/S BAGERMESTRENE RUGBRØDSFABRIK Randers</p>	<p align="center">AKTIESELSKABET HORSENS SØLVVAREFABRIK GULDSMEDEN HAR DET!</p>	
<p align="center">ERIC OLSEN & Co. Internationale transporter Randers - Tlf. 6400 (fl. lin.)</p>	<p align="center">LANDBOSPAREKASSEN I HORSENS</p>	
<p align="center">KJÆR KNUDSEN Randers</p>	<p align="center">EUROPEMILL WORKS KVÆRNFABRIK Daugaard</p>	<p align="center">Revisionsfirmaet H. MARTINSEN Vejle</p>
<p align="center">THORUP'S RADIO Slotsgade 7 Randers</p>	<p align="center">BREDSTEN ANDELS MEJERI Bredsten</p>	<p align="center">C. F. JANSSON v/ P. Ørum-Meier Kirketorvet 18 Vejle</p>
<p align="center">A/S ROSE-JENSEN Murer- og entreprenør- forretning Møllestræde 5 Randers</p>	<p align="center">THEOPHIL PETERSEN Linoleum, tapet- og farvehandel Tlf. 130 — Vejle</p>	<p align="center">Malermester PEDER UDESEN Kirkegade 11 Vejle</p>
<p align="center">Aktieselskabet TRIFOLIUM FRØ Afdeling for Jylland Randers</p>	<p align="center">FRØSLEV SAVVÆRK OG EMBALLAGEFABRIK I/S PADBORG</p>	

BERNADOTTE VAR RIDDER AF DET RØDE KORS

Norsk bog til 10-års dagen deler sol og vind lige

Folke Bernadotte som civil.

Som en hilsen til Bernadottes minde udgav den norske overlæge, dr. Johan Scharffenberg, umiddelbart før 10-års dagen for Bernadottes død bogen „Folke Bernadotte og det svenske redningskorps 1945“.

Tendensen i bogen fremgår egentlig tydeligst af slutordene: Folke Bernadotte var en ridder af det Røde Kors.

Dr. Scharffenberg er en gammel sandhedssøger. Han har tidligere gravet ned i okkupationens forhistorie, og nu op mod den 17. september har han syntes, at han ville yde sit bidrag til at rette op på den skævhed i billedtegningen af Folke Bernadotte, som blev foretaget af den engelske historiker Trevor Roper og Felix Kersten.

Kort gengivet hævder Trevor Roper, at Folke Bernadotte selv har taget hovedæren for redningsarbejdet af de norske og danske k-z-fanger, og at hovedæren tilkom Felix Kersten.

Scharffenberg gendriver denne fremstilling af Bernadotte i meget kraftige vendinger. „Det billede, Tre-

vor Roper tegner af Bernadotte, afviger så stærkt fra det, jeg har dannet mig, at jeg ikke engang kan godkende hans billede som en træffende karikatur“, skriver han og tilføjer, at „også en karikatur må have en slags lighed med originalen“.

Han gennemgår meget grundigt begivenhederne i 1944—45, men også Bernadottes levnedsløb, som giver os et helt andet billede end Trevor Ropers. Hans fine menneskelighed, der tog form i hans fastholden af, at det var barmhjertigheden, som havde ordet efter krigen, bliver meget menneskeligt dokumenteret gennem svenske udtalelser.

Bogen giver iøvrigt megen anerkendelse til Felix Kersten for det forberedende arbejde på lige fod med det arbejde, der udførtes af normændene, advokat I. B. Hjort, professor Didrik Arup Seip og minister N. Chr. Ditleff.

Ganske ejendommeligt glemmer man helt i denne forbindelse det arbejde, der udførtes af admiral Hammerich.

Det er dog en kendsgerning, at når hele transportapparatet klappede så fint som tilfældet var, skyldtes det, at Hammerich havde lagt et stort arbejde i hele evakueringsplanen og tilrettelagt den i alle detaljer.

Scharffenberg har i sin bog brudt en lanse for Bernadottes minde, og det billede, bogen efterlader hos læseren af hans bog, er af en nobel, human personlighed, som gik helhjertet ind for redningen af de norske og danske k-z-fanger i Tyskland i pligtfølelsen overfor en opgave, som var forberedt for ham i Tyskland og Sverige.

At Felix Kersten på sin side også gjorde et stort arbejde, benægtede Bernadotte ikke, og altså heller ikke Scharffenberg.

— — —

Vi har tidligere skrevet om røret,

den engelske historiker har rejst, ligesom vi har orienteret om den svenske hvidbog i sagen.

Overlæge Scharffenbergs konklusion svarer nøje til den, vi har draget i hele røret.

Breve må ikke være anonyme

Og telefonhenvendelser må være villige til at meddele navn og adresse.

Vi får af og til telefoniske og skriftlige henvendelser ang. vort blad med trusler om, at hvis vi ikke standser bladet, vil der ske os noget forfærdeligt.

Hidtil har dette dog ikke forstyrret redaktionens nattesøvn. Brevene, der har været anonyme, er gået i papirkurven og telefonopringningerne har været af mennesker, der ikke ville ligitimere sig.

Disse linjer skrives imidlertid for at fortælle, at vi ikke er uimodtagelige for kritik. Vi ved meget vel, at der om en del af de emner, vi behandler, kan være forskellige meninger.

Det har f. eks. været naturligt for os at skrive relativt meget om erstatningskravet overfor Tyskland, da bladet går ind for denne sag vel at mærke, hvis den får en for os værdig udgang.

Vi tænker her — sagt mere koncist — på kravet om, at den erstatningslov, der gælder for modstandsfolk, taget i Tyskland, også skal gælde modstandsfolk, der er taget i Danmark.

Men vi er vidende om, at der i Danmark er modstandsfolk, der helt og fuldt går imod, idet de siger, at der vil blive tale om tyske nådepenge.

Der er dog ingen af disse modstandere af erstatningskravet, der har udtalt sig overfor bladet, hvorfor vi ikke har haft mulighed for at belyse sagen, set fra den side.

For stoffet i sin helhed gælder, at vi gerne modtager kommentarer og altså også kritik, men vi ønsker kun at tage hensyn til henvendelserne, når der er tale om mennesker, der vil ligitimere sig.

Kammeraternes

Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen til de syge.

<p>CHR. OLSEN Litografisk anstalt „AROS“ Aarhus</p>
<p>JØRGEN JENSEN & SØN Bogtrykkeri Aarhus</p>
<p>K. JUEL Revisor Aarhus</p>
<p>AARHUS CHROM TEKNIK</p>
<p>LINDHOLST & CO. Maskinfabrik Aabogade 40 Aarhus</p>
<p>B. CHRISTENSEN A/S Silovej Aarhus</p>
<p>BRDR. RASMUSSEN Maskinfabrik Baggesensgade 27 Aarhus</p>
<p>PAHLMAN HAFSTRØM Kunstige tænder Bruungsgade 29 Aarhus</p>
<p>A/S HANS SCOURUP Aarhus</p>
<p>FRANTZ HINGELBERG Kongelig hofjuveler St. Torv 5 Aarhus</p>
<p>G. C. SKO St. Torv 15 Aarhus</p>
<p>W. BUCH ANDERSEN Murermester - Ingeniør M. af I. Sønderalle 3 - Tlf. 2 50 78 Aarhus</p>
<p>ALFRED C. NIELSEN Statsautoriseret revisor Borggade 16 Aarhus</p>

<p><i>Skotøj fra</i> ENGELBREDT Aarhus</p>	
<p>JULIUS KYSTERS EFTERFØLGERE A/S AARHUS</p>	
<p>C. M. OLESEN Sagfører AARHUS</p>	<p>TELEFON 2 23 00</p>
<p>SCT. NICOLAUSKILDE BRØNDANSTALT AARHUS</p>	
<p>AAGE DAHL & CO ARHUS AFD. — VESTERGADE — TLF. 2 71 22</p>	
<p>BLIKAS AARHUS</p>	
<p>MURERMESTER ANKER JAKOBSEN Dalgas Avenue 43 — Tlf. 2 04 88 — Aarhus</p>	
<p>AAGE ERIKSEN Murer- og entreprenørforretning Kathrinebjergvej 95 - Aarhus</p>	<p>JYDSK PAPIRVARE A/S Aarhus</p>
<p>A. JUNCHER HØEG Skotøjsfabrik Vesterbrogade 32 Aarhus</p>	<p>PETERSEN OG WINTHER v/ O. Petersen Chokolade og sukkervarer en gros Mejlgade 55 — Aarhus</p>
<p>SPARE- OG LAANEKASSEN FOR SKANDERBORG BY OG OMEGN</p>	
<p>BANKEN FOR SKANDERBORG OG OMEGN (Skanderborg Bank) A/S</p>	

SVEND FLYGENRING

Rønne

SIMON MADSEN

v/ Kaj Madsen

Lille Torv 6 Rønne

MOTOR-CENTRET

v/ Henning Nielsen

St. Torvegade 49 Rønne

BOLETTE — RØNNE**ZONEN**

Rønne Nexø

A. ESPERSEN A/S

Rønne

Fiskeeksport Filetfabrik

H. P. BLEM BIDSTRUP

Store Torv

Rønne

FERDINAND JØRGENSENØstergades automobilforretning
Rønne — Tlf. 250 - 251**SYDLANDETS
MØBELLAGER A/S**

Nexø

Bagermester

A. LUND

Gudhjem

FLEMMING JØRGENSEN

Gudhjem

Manufakturhandel

SVEND HENRIKSENUrmager og guldsmed
Aakirkeby**PETER SONNE**

Nørregade 10 Svaneke

LOUIS E. KOFOED

Lobbæk Byggeforretning

FRYDENLUND TRÆLASTHANDEL

HASLEVEJ — TLF. 305 — RØNNE

JOHGUS KERAMIK

RØNNE

HANDELSBANKEN I RØNNE

Filial af Aktieselskabet Kjøbenhavns Handelsbank

**AKTIESELSKABET
BORNHOLMS KUL-IMPORT
RØNNE****BORNHOLMS
SPARE- OG LAANEKASSE
Rønne****BORNHOLMS
MEJERIMASKINFORRETNING
Knudsvej 4 - Rønne - Tlf. 1863****B. F. MAGASINET**

Rønne

EJV. HANSENStatsautoriseret skibsmægler
Rønne**DE BORNHOLMSKE
ARBEJDERES BAGERI
Rønne**Aktieselskabet
DANSK DAMMANN ASFALT
Rønne**BORNHOLMS ANDELS MASKIN INDKØB**

Rønne — Telefon 1314 - 1609

BESØG

**BRÆNDEGAARDSHAVEN
SVANEKE****KNUD E. NIELSEN**

Kirkepladsen Rønne

**RØ SAVVÆRK
OG TRÆLASTHANDEL
A. Hansen - Tlf. RØ 100****FROSTEGAARD SKÆRERI**Poul Andersen
Pr. Aakirkeby**FISKERNES SALGSFORENING
I TEJN
Tlf. Allinge 67****C. PETERSEN & SONNES EFTF.**
Bageri & konditori
Rønne**NEXØ SANDSTEN
BODILSKER
SANDSTENSBRUD****PENSION ROMANTIK**

Sandvig

**FRUGTPLANTAGEN
LANGEBY PR. NEXØ**

Hjælp til kz-fanger fra Polen

Skal de benytte de ledige t-b-pladser her i landet?

I forbindelse med Røde Kors-ugen fra 5.—12. september talte formanden, professor, dr. jur. Louis le Maire som en optakt til ugen i Tivoli's koncertsal.

Professor le Maire fremhævede en opgave, som i øjeblikket trænger sig på: Hjælp til de t-b-ramte fanger fra koncentrationslejren i Auschwitz i Polen. Gennemførelsen af en plan om at bringe dem til Danmark er en naturlig fortsættelse af Danmarks tidligere tuberkulosearbejde i Polen, sagde le Maire, men også et eksempel på, hvordan forskellen i politiske systemer og synspunkter træder tilbage, når man mødes i løsningen af opgaver, der menneskeligt set er ganske ligetil. Der er patienter i det ene land, ledige hospitalssenge i det andet. Er der noget at vente på?

Røre om en »modstandsfilm«

Spionfilmen om Jane Horney har vakt en del røre.

Det var hensigten, at premieren skulle foregå den 29. august, og filmen var fra filmselskabets side betegnet som autentisk.

Instruktøren Jørn Jeppesen siger dog, at det aldrig har været meningen at bringe en autentisk film. Man havde hentet idéen i den sprælske dames skæbne, og den idé byggede man filmen på.

Det var egentlig meningen, at premieren skulle foregå sådan, at foreningen „Gestapofangerne“ fik over-skuddet. Man skulle så sætte modstandsbevægelsens stempel på filmen.

Frode Jakobsen nedlagde imidlertid protest mod filmens autentiske prædikat og tilsagde gerningsmændene til likvidationen fuld hemmeligholdelse af navne og af sagens helt rigtige sammenhæng.

„Gestapofangerne“ trak sig derefter tilbage, og filmen fik ikke premiere den 29. august.

En mand, der undertiden kalder sig Bjørn, har været ret virksom i spillet forud for premieren.

Han fortæller således, at det var ham, der skød Jane Horney — men dette er urigtigt. Det viser sig derimod, at han har solgt en delvis hjemmelavet beretning om Jane Horney-sagen til filmselskabet for 5.000 kroner.

Samme „Bjørn“ har til et svensk og et dansk ugeblad givet oplysninger om Jane Horney-sagen til brug for en artikelserie, der ikke gav noget gunstigt billede af modstandsbevægelsen.

Sjællandsafdelingen

Gestapofangerens Sjællands-afdeling har planlagt et del sammenkomster i den kommende tid, således et møde den 23. oktober og en filmaften den 20. november. Man vil her bl. a. se den film, der blev optaget under landsmødet i Oslo den 17. maj. Jule-sammenkomsten holdes ligesom de øvrige sammenkomster i Admiral Gjeddes Gård, St. Kannikestræde 10. Det bliver den 9. december.

Sjællandsafdelingen kan iøvrigt melde om en støt og rolig medlemsfremgang.

I Humlebæk havn var der forleden dag smilende og venligt. I oktoberdagene 1943 udgik herfra mange sejladser med forfulgte, der brændte efter at komme i frihed på den anden side af sundet.